

[Per Stig Møller]

forstår forespørgerne ved et lavspændingsområde?

Selv om det er hyggeligt og rart at forestille sig, at netop vi lever i et lavspændingsområde, er det afgørende for værdien af forestillingen at finde ud af, om vi rent faktisk lever i lavspænding. Vi har naturligvis ikke krigshandlinger inden for vores område. Vi har fredelige og muligvis også stadig mere fornuftige relationer til vore genboer inden for Warszawapagten.

Men uagtet forbedringerne i samtalemønstrer kan og må vi ikke lukke øjnene for det vældige militæropbud, der omkredser Norden. Med så mange atomraketter, slagskibe, ubåde, fly, kampvogne og soldater over for os kan det være en både falsk og farlig forestilling at tro sig beliggende i et ganske trygt lavspændingsområde.

Når man ser på verdenssituationen, må man være realistisk og vedgå, at intet område kan regne med at forblive udenfor, ifald verden skulle gå amok. En gnist til en krudttønde ét sted i verden kan antænde hele verden. Derfor er der ikke ægte lavspænding, før hele verden er afspændt.

For denne globale afspænding arbejder vi og vil vi fortsat arbejde. Afspænding vil sige et aktivt arbejde for at forbedre Nord-Syd-forholdet, et arbejde for at få skabt fredelige ordninger i verdens brandfelter, dvs. en aktiv indsats for tillidskabende foranstaltninger og en ihærdig indsats for at få fort alle Helsinkideklarationens elementer ud i livet, ikke mindst de punkter, der drejer sig om menneskerettighederne, for lavspænding skal forstås bredt. Her er jeg ikke mindst enig med den tjekkiske forfatter Vaclav Havel, der i »Stemmer fra Øst« på side 196 skriver:

»Uden indre fred, det vil sige fred mellem borgerne indbyrdes og mellem borgerne og staten, er der heller ingen garanti for ydre fred. En stat, der ikke respekterer sine borgeres vilje og rettigheder, kan heller ikke garantere, at den vil respektere andre folkeslags, nationers og staters vilje og rettigheder.«

Heri giver Gorbatsjov ham for resten ret, når Gorbatsjov i Pravda og Isvéstija for 17. september i år siger: »Jeg er enig i, at verden ikke kan regnes for sikker, hvis menneskerettighederne krænkes.«

Her er vi fremme ved det, som er selve krumtappen: Hvis man ikke har tillid til hinanden,

beskytter man sig mod hinanden. De store hære er der ikke for deres egen skyld, men fordi nationerne ikke har tillid til hinanden. Det er fortræffeligt, at man nu begynder at fjerne atomvåben, men forsvarsudgifterne bliver ikke mindre, medmindre man kommer videre og får nedbragt de konventionelle styrker, så ingen part har overvægt.

Vejen frem til en egentlig lavspænding og afspænding går således via en knibtangsmåne, hvor man på den ene side nedskærer militærets omfang og på den anden opbygger tilliden mellem nationerne og folkene. Denne tillid begynder med det enkelte menneske og den respekt, staterne viser det enkelte menneske. Derfor ønsker vi at fremme de tillidskabende foranstaltninger. Vi ønsker miljøaftaler for Østersøen, flere familiesammenføringer og udrejsetilladelser for dem, der ikke vil blive i det land, hvor de er født. Vi ser gerne det videnskabelige samarbejde fremmet og større udveksling inden for videnskab og kultur samt større turisme, og vi ønsker forbedringer i handelssamkvæmmet mellem vestlige og østlige firmaer, hvilket kan sætte gang i den skrantende verdensøkonomi til gavn for alle verdens borgere.

Og endelig vil vi meget gerne meget snart se det konkrete bevis på USSR's vilje til at fremme tilliden mellem Øst og Vest og afspændingsprocessen ved at trække sine tropper ud af Afghanistan. Det var da en begyndelse. Som Havel skriver i den anførte bog, er det simpelt hen ufatteligt, at nogen stadig kan tro på muligheden for en nedrustning, der går i en stor bue uden om mennesket eller oven i købet betales med dets undertrykkelse.

Ud fra denne opfattelse af sammenhængen mellem tillid og nedrustning skal jeg på egne og regeringspartierne øvrige ordføreres vegne tilde mig at fremsætte følgende:

Forslag om motiveret dagsorden.

»I lyset af INF-aftalen og med henblik på at formindske spændingen i det nordiske område opfordrer Folketinget regeringen til at arbejde videre i en bred europæisk sammenhæng på at opnå yderligere aftaler på våbenkontrol- og nedrustningsområdet og på at gennemføre tillidskabende foranstaltninger og andre tiltag, som fremmer de menneskelige, kulturelle, videnskabelige, miljømæssige og økonomiske relationer mellem Øst og Vest.

Folketinget går derefter over til næste sag på dagsordenen.«